

je izrečena osuda zanstvenomu materijalizmu“.
(Str. 21.)

Vrlo je zgodno, da ukopnici mrtvaca budu ljudi iste vrsti; tako je eto pravo, da monisti sahraniše jednu vrst monizma i njegovu znanost. Ako ga naši hrvatski monisti opet iznesu pred svoje čitače, to je već paleontologija; ako ga nazovu živim, onda je to prevara.

Sarajevo.

Dr. A. Buljan.

NEK SE BISTRI!

„IZVAN CRKVE NEMA SPASENJA“.

Često sam čitao i čuo, da „izvan Crkve nema spasenja: extra Ecclesiam nulla salus“. Ova mi se nauka ipak čini okrutna. Ta šta su skrivili toliki milijuni, koji ne poznaju prave vjere, da navijek stradaju? Kanda ima pravo Rousseau, kad kaže: „Da je na zemlji vjera, izvan koje ima samo vječna kazna, pa da se nađe negdje samo jedan čovjek bona fide, komu ta vjera nije evidentna, Bog te vjere bio bi najnepravdniji i najokrutniji tiranin“. Molim, razjasnite mi ovu teškoću.

Odgovor. Istina je, bila bi to užasna nauka, da ju Crkva nauča u onom smislu, koji joj pridijevaju neupućeni u teologiji. Ali ono „extra Ecclesiam nulla salus“ ima sasvim drugi smisao, kako se možete uvjeriti iz slijedećeg razlaganja.

Bog je iz čiste ljubavi odredio čovjeku kao konačnu svrhu sreću vječnu, ali ne kakvu god, koja bi naime odgovarala samo naravnim težnjama čovječjim, nego mu je odredio kao posljednju svrhu vrhunaravnu sreću ili blaženstvo, kojim čovjek ima udjela u blaženstvu i životu Božjem po vrhunaravnom sjedinjenju s njim. Spasiti se znači u bogoslovnoj terminologiji: potučiti ovo vrhunaravno blaženstvo. — Istočnim grijehom izgubio je rod ljudski milost posvećujuću, koja poradi obećanja Božjega daje pravo na to vrhunaravno blaženstvo; istom po Isusu vraćena su ljudima sredstva spasenja. No ta je sredstva Isus predao Crkvi u poklad i u njoj se po namjeri i zapovijedi njegovoj primjenjuju pojedincima; to je normalni put do spasenja. Tko dakle znatice i hotice ne će da upotrebljava od Krista u Crkvi naređena sredstva spasenja, taj ne može da postane dionik otkupljenja. Ovo je članak vjere. (Cf. Conc. Later. 1215). Nego ima vrlo mnogo ljudi, koji se „bona fide (u dobroj vjeri)“ bez svoje krivnje nalaze izvan Crkve t. j. drže svoju (krivu) vjeru pravom: ovi se mogu ipak sjediniti s Kristom, ako naime ljube Boga i spremni su da vjeruju sve ono, što je on objavio, i vrše sve, što je zapovjedio za spasenje. Ovi ne pripadaju, kako se u bogosloviji kaže, „tjeleu Crkve“, no ipak

pripadaju „duši Crkve“ pa se mogu spasiti t. j. polučiti vrhunaravno blaženstvo. Ovo je nauka „teologički sigurna“. Po toj se nauci dakle mogu spasiti svi ljudi, ako hoće: jer su svakako gotovo svi „bona fide“, koji su vanjskim načinom izvan Crkve. Jedino još ostaje pitanje: što biva od djece, koja umiru bez krštenja prije porabe razuma? Danas gotovo općenito naučaju bogoslovi, da ovaka djeca ne mogu postići vrhunaravnog blaženstva, no ne trpe nikakve pozitivne kazne. Crkva je ovu nauku odobrila (Pijo IX., Denz. 1389). Bogoslovi pače sve više naginju na mišljenje, da djeca umrla bez krštenja uživaju sreću, koja bi bila njihova naravna svrha, da Bog nije uzdignuo čovjeka u vrhunaravni red.

Ona „izvan Crkve nema spasenja“ ne znači dakle, da će doći u pakao svi oni, koji nisu članovi Crkve i vanjskim ispovijedanjem katoličke nauke, već znači, da su *sredstva, kojima se polučuje spasenje ili vrhunaravno blaženstvo, predana jedino katoličkoj crkvi*, a preko nje spasavaju se i oni, koji su bona fide izvan Crkve te ljube Boga nada sve i spremni su da učine sve, što Bog zahtijeva.

M. V.

Knjige.

Petar Grgec: Kršćanstvo, liberalizam i Komunizam. Upravo je izašla pod gornjim naslovom aktualna brošura kao I. svezak „Socijalne knjižnice“ Hrvatskog Katoličkog Narodnog Saveza u Zagrebu. U toj se knjižici daje kratak i realan prikaz modernih struja: liberalizma i komunizma u njihovom odnosu prema kršćanstvu, pa će stoga dobro doći svima za orijentaciju u sadašnjim aktualnim problemima; a napose će se njome moći izvrsno poslužiti vođe društava: narodni radnici, svećenici kao pomagalom za predavanja. Knjižica obuhvata 49 str. Cijena je 2 K bez poštarine. Dobiva se kod „H. K. Narodnog Saveza“ u Zagrebu. Kaptol 27, a šalje se ili pauzedom ili ako se novac unaprijed pošalje.

Dr. P. Ante Crsica O. F. M.: Modificaciones in tractatu de censuris per Codicem juris Canonici introductae. 8° Str. XIII + 205. Saint-Maurice 1919. Fr. 4-50. Pisac pozitivnom metodom istražuje, što je novi crkveni zakonik u pogledu cenzura ostavio netaknuto

u dojakošnjem zakonodavstvu, što li promijenio ili novo naredio. Djelo ovo napisano stručnom spremom tople preporučamo pažaji svećenstva i našim katoličkim pravnicima.

Der christliche Monismus. Von einem modernen Naturforscher. Freiburg (Herder) M. 3-20, u. ez. M. 4-50 i dodaci.

Neka esohita dražest, neki posebni ton, koji te već sam po sebi vuče u krajeve kršćanske mistike, prevladava ovom malenom knjižicom. Ona je u istom savremeno razmatranje o kršćanskim istinama. Moderni monizam se hvati, da je „izvanjskog Boga“, kako Ga kršćanstvo shvaća, nadomjestio nekim „unutranjim bogom“, koji sve napunja i obuhvaća svojom prisutnošću i čovjeka diže do pravog zajedništva s Bogom. Učeni pisac (E. Wasman) dokazuje, kako je bog tog modernog monističnog shvaćanja neko prazno blistavilo, a samo Bog, kako ga kršćanstvo shvaća, ima za razumnog čovjeka razlog opstojanja i privlačivosti. Danas, kad mnogi traže da ugase svoju žedju naučnim napitkom iz tokve lažnog mističizma, dolazi u zgodan čas ova zlatna knjižica, koja